

Latvija 08.09.1956

SVAIGI VEJI

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS ELJA III KONGRESĀ

Atceroties augusta sākuma notikušo ELJA 3. kongresu Augustdorfā, jā-sagatavojas, ka, gribot negribot, uz papīra paliks rakstu zīmes, kuras izteiks subjektīvi skatītus novērojumus. Lai to nenem launā tie, kas domā citādi — kongress arī šoreiz parādīja, ka jaunie emigrācijas latvieši iemācījušies domāt patstāvīgi — ja ne visi — un arī spēj panest domas, kas nesaskan ar paša personīgajām. Tas gaišākais punkts notikušajā Eiropas latviešu jaunatnes sanāksmē.

Reportāžās, kas parādījušās mūsu laikrakstos, kā tas mēdz būt, pārslīdēts pāri vienam otram svarīgam punktam. Gribētos tāpēc šeit atzīmēt to latviešu jauniešu vārdus, kuŗi kongresā varbūt nespīdēja kā „pulvera mucas”, lietojot kāda latviešu laikraksta terminoloģiju, bet kuŗu darbs bija īstenībā izšķirējs kongresa norisē. Gribētos minēt Pauli Tamsonu, Austru Andersoni un Viju Poli, jauniešus, kas patiesi negulēja vairākas nakts, pie tam — darba dēļ. Vēl pēc pl. 12 naktī ieradās jauni kongresa dalībnieki, un nebija vēl lāga beiguši dziedāt Augustdorfas baltie gaiļi, kad nāca atkal jauni, bet šie trīs bija savā vietā, reģistrēdami dalībniekus, noraidīdami palīgspēkus un sacīdami — tas ir jādara un mēs to izdarīsim. Paldies jāsaka arī paktsmīt-

ņu un izvietojanas pārzinim A. Izandam. Inta Ābolīna bija viena no tām meitenēm, kas nebija divreiz jālūdž, kad ievajadzējās viņas palīdzības. Irēnei Imobergštēgai mīļš paldies par tulkojumiem un dziļo humora sajūtu gadījumos, kad kaut kas neizdevās kā nākas. Kaut ELJai būtu daudz šādu biedru! Pilnīgi neiespējami ar vienkāršu paldies atmaksāt Jānim Ponemeckim viņa darbu sekretariātā, un lai šis rindas aiznes pateicību arī Austrai Niedrai, Imantam Freimanim, Jēkabam Ķiplokam, Elmāram Ziedam un daudziem, daudziem citiem, kas ar savu darba aktivitāti bija kongresa darba īstenie virzītāji.

Kongresa pieņemtie vēstulu teksti tika latviešu jaunatnes, aktīvas un apzinīgas jaunatnes parakstīti. Šis vēstules adresēja vispirms Polijas redzamajam vīram ģen. V. Andersam Londonā, apliecinot latviešu jaunatnes solidaritāti ar Pozenas varoņiem un pievienojoties Polijas strādnieku prasībām — brīvību un demokrātisku kārtību apspiestām tautām. Vēstulē ACEN teikts, ka mēs pievienojam savas jaunās balsis Apspiesto nāciju apvienības prasībām un noraidām tādu pasaules kārtību, kur blakus brīvām tautām pastāv apspiešana un tautas gribas viltošana, pie kam ar vilto-tājiem sēd pie vien galda. Vēstulēs Vācijas prezidentam, kancleram un ci-

tiem redzamākiem valdības vīriem teikts, ka mēs atzīstam viņu nelokāmo nostāju iepretim komunistu diktatūrai un vēlam, lai visas vācu tautas griba drīz izpaustos demokrātiskās vēlēšanās. Ar šīm vēstulēm ELJA kongress izgāja starptautiskā laukā, un kongresam bija tiesības un pienā-

kums to darīt. Seit runāja un lēma brīva jaunatne.

Humoristiskā garā iecerētais jautājumu vakars Kuŗš zina vairāk? — diemžēl atklāja ainu, kas pelna ne tikai īsas piezīmes vien. Kaut gan daļu jautājumu sastādīja Augustdorfas ģimnazijas skolotāji, un tie bija tādi, kuŗus, varēja cerēt, zina galvenokārt šīs latviešu skolas audzēkņi (citu tautu skolās jau nemāca par Viesturu,

mēs pat nezinām, ko tie nozīmē! Šajā sakarā kongresā pieņemtais ieteikums jaunatnei lasīt laikrakstos par to, kas skar mūs šāsdienas aktuālos politiskos notikumus, jāuzskata par pamatotu, kaut arī daļai atturējušos bija taisnība, ka rezolūcijas teksts ietjaucas katra personīgajā izvēlē. Dīvaina rezolūcija, kad iepriecina kā pozīcijas tā opozīcijas motīvi!

Beidzot — par vadlīnijām ELJA tālākajam darbam. Jau minēts, ka kādā laikrakstā Zviedrijas grupa nodēvēta par kongresa „pulvera mucu”.

Aktivitāte un plānošana statūtu un turpmākās darbības jautājumos ir vienmēr apsveicama. Bet vēlreiz jāuzsver jauniešu individuālo veikumu nozīme, kālab spriedelēšana kongresā par ELJA pārstāvības tiesībām likās pārāk akcentēta. Kas gan ir un ko reprezentētu kādas azīlzemes jaunatnes pārstāvība? Lai cik lielas ir tīri praktiskās atšķirības atsevišķo

zemju jaunatnes dzīves apstākļos, liekas, ka mēs tomēr nedrīkstētu runāt par kaut kādām „latviešu jaunatnes savienotām valstīm”, jo atšķirības uzskatos un metodiska darba jautājumos ir gan daudz mazākas atsevišķo azīlzemju jauniešu kā grupu starpā, ja ievērojam atšķirības individuālos uzskatos un individu apvienošanās atsevišķās specifiskās organizācijās, kas atbilst šiem individuālajiem uzskatiem. Tādēļ, ja nu ELJA vadošo orgānu par kātru cenu gribētu veidot pēc federatīvas bāzes, pirmā vieta būtu ievērojamas galvenokārt šo specifisko organizāciju savdabības, nevis relatīvais neitritums — zemes pārstāvības ir ārkārtīgi grūti realizēt patiešām apmierinošā veidā — tās jau prasītu vispārēju vēlēšanu izvešanu katrā no patvēruma zemēm! Pretējā gadījumā zemes pārstāvību tiesiskā bāze būtu diezgan nedroša.

Liekas, ka viena novērotāja sūtīšana pie LAK EC — bez balstiesībām — atradās pamatos jautājumam par ELJA pārstāvības tiesībām. Līdzšinējais darbs ELJA rādīja, ka pirmā kārtā jāveido darba organizācija, tātad tāda, kuras galvenais mērķis ir aktivizēt jaunatnes darbību Eiropā, sa-

vest to kopā, un vajadzības gadījumā uz āru runāt jaunatnes vārdā. Pārstāvēšanu mūsu tautu skarošos politiskos jautājumos jau veic tās organi-

zācijas, kas jau eksistē un kurās var aktīvi vai pasīvi piedalīties emigrējušie latvieši no 18 g. vecuma. Ja jaunatnei būtu jādabojas starptautiski, tad — ar šīm organizācijām kā izejas bāzi, vienalga, vai tās būtu apvienotājas organizācijas, kā LAK EC, vai atsevišķas, kā piemēram politiskās jaunatnes kopas, YMCA, skauti utt. Ja ELJA gribētu šajā laukā arī ko darīt — un tās būtu vēlams — tad pārstāvības statuss te daudzos gadījumos būs lieks, vairāk svērs uzdrīkstēšanās un svaigas idejas. Vairākkārt aprakstītā baltiešu studentu demonstrācija Stokholmā šopavasār arī nenotika, meklējot pārstāvības tiesisko bāzi.

Iepriekšējā kongresa ievēlētā ELJA priekšsēde Aģita Kiploka bija aizkavēta ierasties slimības dēļ. Viņai ir tik daudz nopelnu, ka viņas prombūtne kongresā bija sāpīgs zaudējums. Atrazdamās slimnīcā, ELJA priekšsēde turpināja vadīt apvienības valdes darbu, un viņas interese bija viens no galvenajiem stimulētājiem faktoriem tiem valdes locekļiem, kas stājās pie kongresa sarīkošanas. Lai mūsu vissirsnīgākais paldies mūsu bijušai priekšsēdei par viņas sveicienu, kam mēs varam atbildēt ar vārdiem — mūsu darbs ies tālāk un vērsīsies plašumā.

Žēl, ka kongresā oficiāli piedalījās tikai viena organizēta politiskās jaunatnes grupa — jaunie liberāļi. Tā kā kongress, kurā sapulcējas politiskās emigrācijas jaunatne, vienmēr ir politisks notikums, šeit bija vieta arī citu mūsu demokrātisko novirzienu jaunajai audzei. Darba darīšanā ir vajadzīga šo politiskiem jautājumiem pieradušo aktīvo jauniešu atbalsts — to jautājumu izlemšanā it īpaši, kas iet pāri kongresa robežām, kur runājam par mūsu prasībām atdot brīvību mūsu brāļiem un māsām okupētajā dzimtenē.

Kongresa pieņemtais apliecinājums, ka esam politiski emigranti, ir viens no svarīgākajiem — apzināsimies tā nozīmi un nopietnību. Pierādījās, ka, par spīti trūkumiem faktu zināšanā, latviešu jaunieši vairs nebaidās no šāda sava statusa apliecināšanas, diskutē brīvi politiskus jautājumus, nāk ar konstruktīviem priekšlikumiem un ir tolerances spējīgi. Tie ir patiesi jauni un spīgti vēji emigrācijas sabiedrībā, kas reiz, varbūt, būs simtreiz svarīgāki mūsu tautas brīvības dienā nekā tie šķiet šodien. Tas ir darbs nākotnei, un nākotnei strādāt, brīvās un demokratiskās Latvijas valsts nākotnei, lai ir un paliek ELJA idejiskā vadzvaigzne, kas vienīgā tikai īsteni attaisno visu pārējo.

G. L.